

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πράσινη Βίβλος για την προστασία των δασών και τη σχετική πληροφόρηση στην ΕΕ — Προετοιμασία των δασών ενόψει της κλιματικής αλλαγής»

COM(2010) 66 τελικό

(2011/C 48/27)

Εισηγητής: **ο κ. Seppo KALLIO**

Συνεισηγητής: **ο κ. Brendan BURNS**

Στις 17 Μαΐου 2010, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα

«Πράσινη Βίβλος για την προστασία των δασών και τη σχετική πληροφόρηση στην ΕΕ Προετοιμασία των δασών ενόψει της κλιματικής αλλαγής»

COM(2010) 66 τελικό

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη και περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών υιοθέτησε τη γνωμοδότηση του στις 31 Αυγούστου 2010.

Κατά την 465η σύνοδο της ολομέλειάς της, της 15ης και 16ης Σεπτεμβρίου 2010 (συνεδρίαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2010), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 121 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι:

— αναμένεται να αυξηθεί κατά τις επόμενες δεκαετίες η σημασία των δασών, διότι αποτελούν ανανεώσιμο φυσικό πόρο, φορέα παροχής διαφόρων υπηρεσιών του οικοσυστήματος και προϋπόθεση για την ευημερία των ανθρώπων·

— η αλλαγή του κλίματος προβλέπεται ότι θα επηρεάσει τις βασικές λειτουργίες του οικοσυστήματος, και συνεπώς τις οικολογικές υπηρεσίες που παρέχουν τα δάση·

— η αλλαγή του κλίματος προβλέπεται ότι θα αυξήσει την αβεβαιότητα καθώς και την εμφάνιση διασυνοριακών φαινομένων και κινδύνων με διάφορες επιπτώσεις στο περιβάλλον, όπως έντομα, ασθένειες, ξηρασία, πλημμύρες, καταιγίδες και δασικές πυρκαγιές·

— ο ρόλος της επικαιροποιημένης πληροφόρησης για τα δάση στο πλαίσιο της έρευνας και της προσαρμογής της διαχείρισης των δασών γίνεται ολοένα και σημαντικότερος στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για τα δάση.

1.2 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι

— πρέπει να διασφαλιστεί με ισόρροπο τρόπο όχι μόνον η προστασία των δασών αλλά και οι διάφορες λειτουργίες τους·

— για τη διατήρηση του οικοσυστήματος και των βασικών οικολογικών υπηρεσιών του καθώς και τα άλλα δημόσια αγαθά που εξασφαλίζει, απαιτούνται οικονομικά κίνητρα και πληροφόρηση των ιδιοκτητών των δασών και άλλων ενδιαφερομένων όπως φορείς εκμετάλλευσης των δασών και χρήστες ξυλείας, οι οποίοι στην πράξη είναι υπεύθυνοι για τις σχετικές με τα δάση αποφάσεις·

— οι συνέπειες και τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα της αλλαγής του κλίματος μπορούν να μετριαστούν με την πρόληψη των κινδύνων και την πρόβλεψη των κρίσεων·

— η συνεργασία κρατών μελών και φορέων αποτελεί σημαντικό μέσο διαχείρισης των διασυνοριακών φαινομένων καθώς και αποτελεσματικής συλλογής πληροφοριών για τα δάση.

1.3 Η ΕΟΚΕ προτείνει στις διάφορες πολιτικές της ΕΕ να λαμβάνεται υπόψη η σημασία των δασών και του δασικού τομέα σε μια πράσινη οικονομία σύμφωνα με τη στρατηγική ΕΕ 2020, ως εξής:

— οι σχετικές με τα δάση πολιτικές της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της στρατηγικής για τα δάση και του προγράμματος δράσης για τα δάση, να στηρίζουν την ενεργό διαχείριση και χρήση των δασών, την ανταγωνιστικότητα της ξυλείας καθώς και τη βιώσιμη και φιλική προς το περιβάλλον χρήση προϊόντων που βασίζονται στο ξύλο·

- πρέπει να εξεταστεί ο συντονισμός των δασοκομικών θεμάτων με άλλους σχετικούς τομείς και πολιτικές π.χ. με την ενίσχυση του ρόλου της Μόνιμης Δασικής Επιτροπής και των άλλων ομάδων και επιτροπών ⁽¹⁾ της ΕΕ στη διαδικασία λήψεως αποφάσεων για τα δάση·
- η τιμολόγηση των διαφόρων υπηρεσιών των οικοσυστημάτων και των δημόσιων αγαθών να λαμβάνεται υπόψη στην αγροτική πολιτική της ΕΕ.

1.4 Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή

- να θέσει το παράδειγμα για τα κράτη μέλη, ως προς τον συντονισμό μεταξύ δασικών θεμάτων και άλλων συναφών τομέων, πολιτικών, γειτονικών χωρών και λοιπών φορέων σχετικά με την πρόβλεψη και τη διαχείριση κινδύνων και κρίσεων·
- να προωθήσει την παροχή αντικειμενικής πληροφόρησης για τη δασική βιομηχανία, για παράδειγμα στο πλαίσιο του Διεθνούς Έτους 2011 για τα δάση, προκειμένου να βελτιωθεί η αποδοχή της δασικής βιομηχανίας μεταξύ των ιδιοκτητών δασικών εκτάσεων, των καταναλωτών και των πολιτών·
- να στηρίξει την παροχή πληροφοριών για τις ιδιότητες του ξύλου και των προϊόντων ξυλείας, όπως για παράδειγμα τα οφέλη τους για το κλίμα, προκειμένου να προωθηθεί η βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή·
- να εκπονήσει μελέτη για τους διάφορους φορείς που συμμετέχουν στη συλλογή πληροφοριών για τα δάση και για τις πληροφορίες που έχουν συλλέξει·
- να αναπτύξει, σε συνεργασία με την τεχνολογική πλατφόρμα του δασικού τομέα, τα ερευνητικά κέντρα, τους εθνικούς οργανισμούς και τους διάφορους φορείς της δασικής βιομηχανίας, συστήματα συλλογής πληροφοριών και σχεδιασμού, καθώς και ορθές πρακτικές που βασίζονται σε αυτά τα συστήματα, έτσι ώστε να διευκολύνεται ο εντοπισμός και η αντιμετώπιση αιφνίδιων αλλαγών όπως οι καταστροφές·
- να στηρίξει περισσότερο τα κράτη μέλη και τους άλλους φορείς σε ό,τι αφορά την εφαρμογή και την παρακολούθηση της αειφόρου δασοκομίας, καθώς και τη συλλογή των απαραίτητων πληροφοριών και την εναρμόνιση της συλλογής των πληροφοριών·

⁽¹⁾ Συμβουλευτική Ομάδα Δασοκομίας και Φελλού (The Advisory Group on Forest and Cork), Συμβουλευτική Επιτροπή για την κοινοτική πολιτική στον τομέα της ξυλείας (Advisory Committee on Community Policy regarding Forestry and Forest-based Industries) Απόφαση της Επιτροπής της 9ης Δεκεμβρίου 1997 που τροποποιεί την απόφαση 83/247/ΕΟΚ σχετικά με τη σύσταση ΕΕ L 346 της 17.12.1997, σ. 95 έως 96

2. Ιστορικό και στόχος της γνωμοδότησης

2.1 Σκοπός της παρούσας Πράσινης Βίβλου είναι να ενθαρρύνει την έναρξη διαλόγου πανευρωπαϊκής κλίμακας, να συγκεντρώσει τις γνώμες για το μέλλον της προστασίας των δασών και της πολιτικής πληροφόρησης, καθώς και να παράσχει στοιχεία για πιθανή επικαιροποίηση της Δασικής Στρατηγικής της ΕΕ, ιδίως σε σχέση με θέματα του κλίματος. Τα ζητήματα που έχουν τεθεί στην Πράσινη Βίβλο αποτελούν συνέχεια της προηγούμενης Λευκής Βίβλου της Επιτροπής «Η προσαρμογή στην αλλαγή του κλίματος: προς ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο δράσης» ⁽²⁾.

2.2 Στην Πράσινη Βίβλο εκτίθενται η γενική κατάσταση και η σημασία των δασών, περιγράφονται τα χαρακτηριστικά των ευρωπαϊκών δασών και οι λειτουργίες τους, προσδιορίζονται οι κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα ευρωπαϊκά δάση λόγω της κλιματικής αλλαγής και με ποιον τρόπο είναι δυνατόν να τεθούν σε κίνδυνο οι λειτουργίες τους, ενώ αναφέρονται τα μέσα που διατίθενται για να εξασφαλισθεί η προστασία των δασών, καθώς και τα υφιστάμενα συστήματα πληροφοριών για τα δάση.

2.3 Με βάση την αρχή της επικουρικότητας, την αρμοδιότητα της δασικής πολιτικής έχουν κατά κύριο λόγο τα κράτη μέλη. Ο ρόλος της ΕΕ περιορίζεται κυρίως στην παραγωγή προστιθέμενης αξίας των εθνικών πολιτικών και προγραμμάτων για τα δάση, π.χ. με το να εφιστά την προσοχή των κρατών μελών στις νέες προκλήσεις και να προτείνει επιλογές για έγκαιρη ανάληψη δράσης σε ευρωπαϊκή κλίμακα.

2.4 Η παρούσα γνωμοδότηση επικεντρώνεται στον τρόπο με τον οποίο η κλιματική αλλαγή μεταβάλλει την δασοκομία και την προστασία των δασών στην Ευρώπη, στον τρόπο με τον οποίο πρέπει να χαραχθούν οι πολιτικές της ΕΕ έτσι ώστε να τύχουν καλύτερης υποστήριξης οι δασοκομικές πρωτοβουλίες των κρατών μελών, όπως και στον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ θα μπορούσε να συμβάλει στη διαχείριση των μελλοντικών προκλήσεων και ποιές πληροφορίες απαιτούνται περαιτέρω. Στόχος της ΕΕ σε ό,τι αφορά την προστασία των δασών θα πρέπει να είναι εξασφαλισθεί ότι τα δάση θα εξακολουθήσουν στο μέλλον να επιτελούν όλες τις παραγωγικές, κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντικές λειτουργίες τους.

3. Η διατήρηση, η αποκατάσταση της ισορροπίας και η βελτίωση των δασικών λειτουργιών (ερώτημα 1)

3.1 Στις συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών αναγνωρίζεται η σημασία των δασών για την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος ⁽³⁾ και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας ⁽⁴⁾. Σε πανευρωπαϊκό επίπεδο και σύμφωνα με τη Δασική Στρατηγική της ΕΕ, τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν δεσμευτεί για την αποκατάσταση της ισορροπίας των λειτουργιών των δασών, στη βάση της αειφόρου δασικής διαχείρισης και της πολυλειτουργικότητας ⁽⁵⁾. Σε επίπεδο ΕΕ, οι διάφορες λειτουργίες των δασών, έχουν ληφθεί υπόψη στη δασική στρατηγική και στο σχέδιο δράσης για τα δάση της ΕΕ, καθώς και στην

⁽²⁾ COM(2009) 147

⁽³⁾ United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)

⁽⁴⁾ Convention on Biological Diversity (CBD)

⁽⁵⁾ Forest Europe, Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe (MCPFE)

ανακοίνωση για την αειφορία των δασικών βιομηχανιών⁽⁶⁾. Σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, οι διάφορες λειτουργίες των δασών αποτελούν, μεταξύ άλλων, αντικείμενο προγραμμάτων για τα δάση. Συνεπώς, το πλαίσιο πολιτικής του δασικού τομέα ενισχύει αποτελεσματικά τη διατήρηση, την αποκατάσταση της ισορροπίας και την ενίσχυση των διαφόρων λειτουργιών των δασών. Αντιθέτως, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για τον συντονισμό των δασικών θεμάτων με άλλους σχετικούς τομείς και πολιτικές. Τούτο είναι δυνατό μέσω, πχ, της Μόνιμης Δασικής Επιτροπής (ΜΔΕ), άλλων συμβουλευτικών ομάδων και επιτροπών⁽⁷⁾ για δασικά θέματα, καθώς και της Διυπηρεσιακής Ομάδας της Επιτροπής για τα Δάση. Θα πρέπει να ενισχυθεί ο ρόλος της ΜΔΕ στη διαδικασία λήψεως αποφάσεων της ΕΕ για θέματα που αφορούν τα δάση. Σε εθνικό επίπεδο, επίσης, θα πρέπει να είναι περισσότερο αποτελεσματικός ο συντονισμός για τα δασικά θέματα μεταξύ των τομέων. Για τους εθνικούς φορείς είναι σημαντικό το παράδειγμα της Επιτροπής για μια προορατική και διατομεακή προσέγγιση.

3.2 Η σημασία των δασών αναμένεται να αυξηθεί κατά τις επόμενες δεκαετίες διότι αποτελούν ανανεώσιμο φυσικό πόρο, φορέα παροχής των διαφόρων υπηρεσιών οικοσυστήματος και προϋπόθεση για την ευημερία των ανθρώπων. Για παράδειγμα, οι υπεύθυνοι καταναλωτές⁽⁸⁾ αντιπροσωπεύουν ήδη ένα σημαντικό μερίδιο της αγοράς σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Η διαφοροποιημένη και βιώσιμη εκμετάλλευση των δασών και των δασικών προϊόντων και υπηρεσιών και οι παρεμβάσεις που συμβάλλουν σε αυτή την εκμετάλλευση, δημιουργούν θέσεις εργασίας, εισόδημα και ευημερία σε διάφορα επίπεδα και σε πολλούς τομείς. Τα δάση και οι δασικές δραστηριότητες, καθώς και η παραγωγή ξυλείας, τα προϊόντα που δεν παράγονται από ξύλο και ο δασικός τουρισμός έχουν ιδιαίτερη σημασία για τις τοπικές κοινότητες. Σύμφωνα με την στρατηγική ΕΕ 2020 είναι σημαντικό να εξασφαλιστούν οι κατάλληλες συνθήκες λειτουργίας για τους ιδιοκτήτες δασών, για τους φορείς εκμετάλλευσης και για τις βιομηχανίες ξυλείας, καθώς εντείνεται ο ανταγωνισμός για διαθέσιμες εκτάσεις προς παραγωγή ξυλείας και ξυλείας που προορίζεται για μεταποιημένα προϊόντα ή για ενεργειακή χρήση. Επίσης αυξάνεται η σημασία της πληροφόρησης. Το Διεθνές Έτος Δασών 2011 προσφέρει μια ευκαιρία να βελτιωθεί η αποδοχή της δασικής βιομηχανίας από τους καταναλωτές και τους πολίτες, καθώς και να ενισχυθεί η αειφόρος ανάπτυξη και παραγωγή, με το να καταδειχθούν τα πλεονεκτήματα του ξύλου και των προϊόντων ξυλείας στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής όπως η αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα, η χαμηλή κατανάλωση ενέργειας, η θερμική απόδοση, σε σύγκριση με άλλα υλικά.

3.3 Παραδοσιακά οι περιβαλλοντικές δράσεις για την προστασία και τη διατήρηση των δασών διασφαλίζονται με στρατηγικούς στόχους η επίτευξη των οποίων υλοποιείται μέσω κανόνων, κατευθυντήριων γραμμών και συστάσεων. Κατά τα τελευταία έτη, η ευθύνη για τις υπηρεσίες του οικοσυστήματος και άλλων δημόσιων αγαθών όλο και περισσότερο μετατοπίζεται προς τους ιδιοκτήτες των δασών και τους φορείς εκμετάλλευσης. Για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, χρειάζονται νέες γνώσεις και πληροφορίες σχετικά με τις διάφορες επιλογές παρέμβασης, όπως κοινά σχέδια για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του κόστους, καθώς και οικονομικά κίνητρα. Προκλήσεις αποτελούν μεταξύ άλλων η οικο-

νομική εκτίμηση της προστασίας της βιοποικιλότητας και των λεκανών απορροής, η χρήση του δάσους για ψυχαγωγικούς σκοπούς, ή η αποθήκευση του άνθρακα.

3.4 Τα δάση, η ξυλεία και τα προϊόντα ξυλείας διαδραματίζουν βασικό ρόλο στη ρύθμιση του κλίματος. Η ικανότητα αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα έχει ιδιαίτερη σημασία. Τα προϊόντα ξυλείας μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να αντικαταστήσουν προϊόντα που κατασκευάζονται από άλλα υλικά λιγότερο αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Για παράδειγμα, το ξύλο που χρησιμοποιείται στις κατασκευές, στην εσωτερική διαρρύθμιση και στα έπιπλα παρέχει μια σχετικά μακροχρόνια δεξαμενή άνθρακα. Η βιοενέργεια που προέρχεται από ξυλεία μπορεί επίσης, ως ένα βαθμό, να χρησιμοποιηθεί για την αντικατάσταση της ενέργειας που παράγεται από ορυκτά καύσιμα. Στο πλαίσιο της καταπολέμησης της αλλαγής του κλίματος, οι στόχοι και τα μέσα πολιτικής, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παροχή κινήτρων όσον αφορά τη χρήση υλικών φιλικών προς το περιβάλλον, όπως το ξύλο και τα προϊόντα ξυλείας.

3.5 Τα τελευταία χρόνια οι μεγάλες καταστροφές από καταιγίδες και δασικές πυρκαγιές έχουν εντείνει τις συζητήσεις των επιπτώσεων της αλλαγής του κλίματος στο δασικό οικοσύστημα και, κατά συνέπεια, στις βασικές δασικές δραστηριότητες. Η σημασία των δασών για τη ρύθμιση του κλίματος και την προστασία των εδαφών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο διαφέρει από τη μια περιοχή στην άλλη. Τα τελευταία χρόνια έχει καταστεί συνείδηση η σημασία των δασών, εφόσον έχει αυξηθεί η πληροφόρηση για τον κύκλο του ύδατος και η εμπειρία όσον αφορά τα προβλήματα των άνυδρων περιοχών.

4. Οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής στα δάση και στη δασοκομία (ερώτημα 2)

4.1 Η αλλαγή του κλίματος προβλέπεται ότι θα αυξήσει την αβεβαιότητα καθώς και τους κινδύνους με διάφορες επιπτώσεις στο περιβάλλον, όπως έντομα, ασθένειες, ξηρασία, πλημμύρες, καταιγίδες και δασικές πυρκαγιές. Μια άλλη πρόκληση αποτελεί η παγκοσμιοποίηση και οι συναφείς μεταφορές ξυλείας και δασικού πολλαπλασιαστικού υλικού, οι οποίες επιταχύνουν, για παράδειγμα, την εξάπλωση των επιβλαβών οργανισμώνέραν της περιοχής της φυσικής κατανομής τους. Εάν εμφανιστούν πραγματικά οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι για τα δάση και τον δασικό τομέα, θα υπάρξουν πολλές κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες. Οι οικονομικές επιπτώσεις μπορεί να οφείλονται σε μεταβολές της αξίας των περιουσιακών στοιχείων και των συνθηκών λειτουργίας των επιχειρήσεων. Οι κοινωνικές επιπτώσεις μπορεί να είναι άμεσες, όπως η αλλοίωση των συνθηκών διαβίωσης που προκύπτουν από τις ζημιές στα δάση, ή έμμεσες, όπως οι αλυσιδωτές κοινωνικές συνέπειες των μεταβολών της οικονομικής κατάστασης των φορέων εκμετάλλευσης στην πληγείσα περιοχή. Η ταχύτητα με την οποία καταγράφονται οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι δημιουργούν ιδιαίτερες προκλήσεις, πχ. σε σχέση με τις αγορές και την εφοδιαστική. Απαιτείται περισσότερη πληροφόρηση σχετικά με τις πιθανές αιτίες και συνέπειες ώστε να μειωθεί η αβεβαιότητα και να υπάρξει διαχείριση του κινδύνου, στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής.

⁽⁶⁾ COM(2008) 113 τελικό

⁽⁷⁾ Βλ. Υποσημείωση 1

⁽⁸⁾ *Lifestyles of Health and Sustainability* (LOHAS)

4.2 Η αφθονία των δασικών πόρων και η αποτελεσματική διαχείριση των δασών συντελεί ώστε τα δάση της Ευρώπης να προσαρμόζονται στις διάφορες αλλαγές. Ωστόσο, στο εσωτερικό της Ευρώπης υπάρχουν σημαντικές περιφερειακές διαφορές οι οποίες οφείλονται στις διαφορές φυσικών και κοινωνικών συνθηκών. Για παράδειγμα, ο κίνδυνος των δασικών πυρκαγιών στις ξηρές περιοχές της Μεσογείου αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά, λόγω του συνδυασμού κλιματικής αλλαγής και ανθρώπινης δραστηριότητας. Εάν η ξηρασία γενικευθεί και αλλού στην Ευρώπη, θα πληγούν για παράδειγμα περιοχές όπου επικρατούν τα κωνοφόρα δένδρα. Εάν οι χειμώνες γίνονται ήπιοι και χωρίς παγετούς, η υλικοτεχνική υποστήριξη της υλοτομίας θα καταστεί δυσκολότερη. Αυξάνεται επίσης ο κίνδυνος από μύκητες και έντομα. Σε περιοχές όπου έχουν μειωθεί οι δυνατότητες υλοτομίας, ενδέχεται να εμφανιστούν καταστρεπτικές θύελλες με επακόλουθες επιθέσεις από έντομα. Οι οικονομικές επιπτώσεις για τους ιδιοκτήτες δασών και των τοπικών οικονομιών ενδέχεται να είναι σημαντικές. Η ποικιλότητα των δασών μπορεί να πληγεί. Ένα μεταβαλλόμενο επιχειρηματικό περιβάλλον μπορεί να επιφέρει αλλαγές στο συγκριτικό πλεονέκτημα των διαφόρων περιοχών και, επομένως, στον καταμερισμό της εργασίας μεταξύ των περιφερειών και στην κοινωνία.

4.3 Οι βλαβερές συνέπειες των κλιματικών αλλαγών μπορούν να αποφευχθούν με την πρόληψη. Η συστηματική πρόβλεψη είναι χρήσιμη τόσο για την αποφυγή ανεπιθύμητων συνεπειών όσο και για την πρόληψη απότομων αλλαγών και φυσικών καταστροφών. Γίνεται ολοένα και σημαντικότερος ο σχεδιασμός μέτρων προσαρμογής και πρόληψης που βασίζονται στις προβλέψεις σε διάφορα επίπεδα. Είναι επίσης σημαντικό, οι σχετικές με τα δάση πολιτικές της ΕΕ και οι φορείς, όπως η τεχνολογική πλατφόρμα του δασικού τομέα, να στηρίξουν την ενεργό διαχείριση των δασών και τη χρήση και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αειφόρου χρήσης των «φιλικών προς το περιβάλλον υλικών», όπως το ξύλο.

4.4 Οι επιπτώσεις και τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα μπορούν να μετριαστούν με την εκ των προτέρων προετοιμασία για καταστάσεις κρίσης, π.χ. μέσω της ανάπτυξης μηχανισμών αντίδρασης, όπως τα σχέδια διαχείρισης των κρίσεων, ο εξοπλισμός και οι ορθές πρακτικές. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε μεταβατικές περιόδους και σε καταστάσεις κρίσης να λαμβάνονται υπόψη τα θέματα ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας της απασχόλησης.

5. Τα διαθέσιμα εργαλεία δασικής προστασίας (ερώτημα 3)

5.1 Η νομική βάση και τα διαθέσιμα εργαλεία για την προστασία των δασών είναι ισχυρά τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο. Εκτός από την παραδοσιακή προστασία των τοπίων εφαρμόζονται διάφοροι περιορισμοί διαχείρισης ή αδειοδότησης. Το πρόβλημα για τον δασικό τομέα είναι ο κατακερματισμός των υφιστάμενων κανόνων και μέσω των συνεπειών τη δημιουργία επικάλυψεων και πιθανών δυσαρμονιών.

5.2 Τα μέτρα προστασίας που βασίζονται στον εθελοντισμό έχουν αποδειχθεί αποδοτικά από πλευράς κόστους, ιδιαίτερα στην περίπτωση των μικρών δασικών εκμεταλλεύσεων. Η υλοποίησή τους όμως προϋποθέτει τη μεταφορά γνώσης και την πληροφόρηση των

ιδιοκτητών δασών, καθώς και την πλήρη κάλυψη του κόστους και της απώλειας εισοδήματος που συνεπάγεται η εθελοντική παρέμβαση προστασίας.

5.3 Η μεγαλύτερη αβεβαιότητα αυτή τη στιγμή αφορά την ποικιλότητα των υφιστάμενων δασών, εκτός των προστατευόμενων περιοχών, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν επαρκείς πληροφορίες. Επιπλέον, οι στόχοι για την αύξηση της χρήσης βιομάζας ως ανανεώσιμης πηγής ενέργειας ενδέχεται να επηρεάσει τη διαχείριση των δασών και τον τρόπο υλοτομίας και, κατά συνέπεια, την ποικιλότητά τους.

6. Διαχείριση και χρήση των δασών (ερώτημα 4)

6.1 Η δασοκομία της Ευρώπης χαρακτηρίζεται από τη μακρά περίοδο ανάπτυξης των δασών. Για παράδειγμα, οι συνέπειες των νέων τεχνικών διαχείρισης των δασών μπορούν να γίνουν εμφανείς μόνον μετά από δεκαετίες. Οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες συμβάλλουν στην αύξηση της ζήτησης για νέες δασοκομικές και παραγωγικές τεχνικές εκμετάλλευσης των δασών, όπως είναι η καλλιέργεια συστάδων σύντομων εναλλαγών ή η αραίωση του ώριμου δάσους. Οικολογικές συνθήκες, όπως η αλλαγή του κλίματος, μπορούν να ενισχύσουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των νέων τεχνικών διαχείρισης των δασών. Η κατάσταση των δασών και οι αλλαγές που υφίστανται παρακολουθούνται συνεχώς στο πλαίσιο της διαχείρισης της προσαρμογής των δασών, ούτως ώστε η απαραίτητη προσαρμογή των δασών να συμβάλει στην καλύτερη επίτευξη των στόχων. Οι αποφάσεις σχετικά με τη διαχείριση και τη χρήση των δασών λαμβάνονται από τους ιδιοκτήτες δασών, οι οποίοι χρειάζονται πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες επιλογές διαχείρισης και τις πιθανές συνέπειές τους. Ο σχεδιασμός των δασών από τους ιδιοκτήτες των δασών είναι μια πιθανή λύση προς τη σωστή κατεύθυνση.

6.2 Ένας τρόπος για την υποστήριξη των προσαρμογών διατήρησης της ποικιλότητας της γενετικής ομάδας του δασικού πολλαπλασιαστικού υλικού και την εξασφάλιση της προσαρμογής του στην κλιματική αλλαγή συνίσταται στην κατάλληλη εναρμόνιση του συστήματος των κριτηρίων και δεικτών της αειφόρου δασοκομίας.

7. Επάρκεια και επίπεδο της πληροφόρησης για τα δάση (ερώτημα 5)

7.1 Η συλλογή των πληροφοριών για τα δάση της Ευρώπης πραγματοποιείται από τρεις βασικούς φορείς:

- την Επιτροπή και τους οργανισμούς και έργα που χρηματοδοτεί·
- τα εθνικά ερευνητικά ιδρύματα και στατιστικές υπηρεσίες·
- τις επιχειρήσεις και φορείς της δασικής βιομηχανίας.

7.2 Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, τα κράτη μέλη γενικά έχουν αρμοδιότητα σε θέματα που τα αφορούν και ο ρόλος της ΕΕ είναι να προσφέρει προστιθέμενη αξία μέσω της κοινής δράσης. Τα εθνικά ερευνητικά ιδρύματα και οι στατιστικές υπηρεσίες, όπως τα δημόσια μητρώα των δασών και τα κέντρα στατιστικής διαχειρίζονται τη συλλογή των πληροφοριών που απαιτούνται για τον σχεδιασμό και τη χάραξη εθνικής πολιτικής για τη δασοκομία. Αυτή τη στιγμή οι πληροφορίες που διαθέτει η ΕΕ για τα δάση καλύπτουν την κατάσταση των δασών, συμπεριλαμβανομένων των δασικών πυρκαγιών, καθώς και, σε ορισμένες περιπτώσεις, την παραγωγή ξυλείας και την τελική χρήση, όπως και στατιστικά στοιχεία σχετικά με τα προϊόντα ξυλείας. Αυτοί οι εθνικοί οργανισμοί έχουν επίσης ευθύνες σε σχέση με ορισμένες διεθνείς στατιστικές. Η Eurostat είναι υπεύθυνη για τις στατιστικές των δασικών πόρων και την παραγωγή ξυλείας καθώς και για τη συμβολή της Ευρώπης στα συνολικά στατιστικά στοιχεία⁽⁹⁾, όπως η συλλογή και η εναρμόνιση των εθνικών δεδομένων. Στο πλαίσιο των διεθνών δεσμεύσεων η Επιτροπή έχει στηρίξει τους εθνικούς οργανισμούς για την εναρμόνιση των στοιχείων τους⁽¹⁰⁾. Κατά την εναρμόνιση πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι απαιτήσεις για εναρμονισμένα στατιστικά στοιχεία όσο και οι εθνικές και περιφερειακές διαφορές όσον αφορά το περιεχόμενο των στοιχείων, όπως οι δείκτες ποικιλότητας. Η Επιτροπή έχει θέσει σε εφαρμογή συστήματα παρακολούθησης φαινομένων με διασυνοριακές επιπτώσεις, όπως η υγεία των δασών⁽¹¹⁾ και οι δασικές πυρκαγιές⁽¹²⁾, καθώς και πανευρωπαϊκά συστήματα πληροφόρησης και επικοινωνίας⁽¹³⁾.

7.3 Οι ιδιοκτήτες δασών και οι άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς της δασικής βιομηχανίας λαμβάνουν γενικά πληροφορίες που αφορούν ή στηρίζουν τις δραστηριότητές τους από τα εθνικά ερευνητικά ιδρύματα και τις στατιστικές υπηρεσίες ή από τον ιδιωτικό τομέα. Επίσης, οι ιδιοκτήτες δασών και οι άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς της δασικής βιομηχανίας συλλέγουν και αποθηκεύουν δικές τους πληροφορίες σε πραγματικό χρόνο. Η επικαιροποίηση των πληροφο-

ριών για τα δάση αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία στο πλαίσιο της προσαρμογής της διαχείρισης των δασών και της αλλαγής του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

7.4 Η πληρότητα, η ακρίβεια και η επικαιροποίηση των πληροφοριών για τα δάση ποικίλουν στα διάφορα κράτη μέλη. Οι περισσότερες χώρες έχουν τη δυνατότητα, σε εθνικό επίπεδο, να εκπονήσουν εκθέσεις σχετικά με τον όγκο των δασών τους σχεδόν σε ετήσια βάση. Ορισμένοι εθνικοί οργανισμοί μπορούν επίσης να παρέχουν λεπτομερείς και αξιόπιστες ετήσιες εκθέσεις σχετικά με την υγεία και τις συνθήκες των δασών, την ικανότητα παραγωγής, το ισοζύγιο άνθρακα, τις προστατευτικές λειτουργίες των δασών, τις υπηρεσίες και τη βιωσιμότητα των δασών της χώρας τους⁽¹⁴⁾. Σε ορισμένες χώρες της ΕΕ εξακολουθούν να υπάρχουν ελλείψεις όσον αφορά το περιεχόμενο, την ακρίβεια και την επικαιροποίηση των πληροφοριών. Με στόχο την εναρμόνιση των διεθνών στατιστικών, η Επιτροπή χρηματοδοτεί έργα E & A και δίκτυα συνεργασίας⁽¹⁵⁾. Οι κύριες ελλείψεις όσον αφορά την προστασία των δασών και την κλιματική αλλαγή συνίστανται στην ποικιλότητα των δασών, εκτός των προστατευόμενων περιοχών, στην αιφόρο χρήση των πόρων βιοενέργειας, στα αποθέματα και τις δεξαμενές άνθρακα, συμπεριλαμβανομένων των προϊόντων ξυλείας, καθώς και στον ταχύ εντοπισμό των κατεστραμμένων περιοχών. Πρέπει να ενισχυθεί η στήριξη των εθνικών φορέων για τη συλλογή και την εναρμόνιση των πληροφοριών για τα δάση.

7.5 Πρόκληση για τη συλλογή εναρμονισμένων πληροφοριών για τα δάση σε επίπεδο ΕΕ αποτελεί ο μεγάλος αριθμός των φορέων που συμμετέχουν στη συλλογή των δεδομένων. Επομένως, είναι σημαντικό να εκπονηθεί εμπειριστάωμένη μελέτη στην οποία να διευκρινίζονται ποιοι είναι οι συλλέκτες και ποια στοιχεία συλλέγουν.

Βρυξέλλες, 15 Σεπτεμβρίου 2010.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

⁽⁹⁾ Π.χ. Joint Forest Sector Questionnaire (JFSQ), ανεπίσημη συνεργασία FAO, ITTO και UNECE

⁽¹⁰⁾ Π.χ. COSTE43 *Harmonisation of National Forest Inventories in Europe: Techniques for Common Reporting*

⁽¹¹⁾ *Forest Focus Community Scheme 2003-2006/7*

⁽¹²⁾ *European Forest Fire Information System (EFFIS)*

⁽¹³⁾ *European Forest Data Center (EFDAC) ja European Forest Information and Communication Platform (EFICP)*

⁽¹⁴⁾ *Forest Europe or regional contribution to global forest resource assessment (GFRA)*

⁽¹⁵⁾ *A Life+ co-financed project for the Further Development and Implementation of an EU-level Forest Monitoring System FUTMON; JRC framework contract for e-Forest; COST network Improving Data and Information on the Potential Supply of Wood Resources: A European Approach from Multisource National Forest Inventories USEWOOD.*